

ГРОЗИ, БЛИСКАВКИ ТА БЕЗПЕКА

У цій статті ми коротко розповімо про те, що таке гроза і як уберегтися від небезпеки під час цього природного явища.

Що ж таке гроза?

От як її описує у своєму вірші «Весенняя гроза» Федір Тютчев:

«Люблю грозу в начале мая, когда весенний, первый гром, как бы резвяся и играя, грохочет в небе голубом. Гремят раскаты молодые, вот дождик брызнул, пыль летит, повисли перлы дождевые, и солнце нити золотит».

Багатьом з дитинства відомий віршик дитячої поетеси Агнії Барто «Гроза»:

«Начинается гроза, потемнело в полдень, полетел песок в глаза, в небе — вспышки молний. Ветер треплет цветники на зелёном сквере, в дом ворвались сквозняки, распахнули двери».

Безумовно гроза дуже величне явище, але воно повністю відповідає своїй назві, адже воно наскільки величне, настільки ж і грізне. За науковим визначенням, гроза — атмосферне явище, при якому у потужних купно-дощових хмарах і між хмарами та землею виникають сильні електричні розряди — блискавки, які супроводжуються громом. Як правило, при грозі випадають інтенсивні зливові опади, нерідко град, спостерігається посилення вітру, часто до шквалу.

Блискавка – це є гігантський електричний іскровий розряд в атмосфері, який зазвичай проявляється ярким спалахом світла та громом, якій її супроводжує. Найчастіше блискавка виникає в купно-дощових хмарах, тоді вони називаються грозовими; іноді блискавки утворюються в шарувато-дощових хмарах, а також при вулканічних виверженнях, торнадо і пилових буревіях. Середня довжина блискавки становить близько 2,5 км, хоча деякі розряди простираються в атмосфері на відстань до 20 км.

Люди здавна боялися удару блискавок, і не випадково. По кількості смертельних випадків вона поступається лише повеням і щорічно вбиває близько сотні людей у Європі та стільки ж у США. Тому завжди треба дотримувати обережності під час грози, адже нічого не може бути важливіше Вашої власної безпеки.

Уникайте відкритої місцевості. Як відомо, гроза зазвичай б'є у найвищу крапку на своєму шляху. Самотня людина у полі — це і є та найвища крапка. Ще страшніше опинитися під час грози на одинокому пагорбі. Напевне, що всі чули у теленовинах, як у шпиль на куполі Верховної ради 3 червня вдарила блискавка. І це серед великого міста, де поряд було чимало різноманітних високих об'єктів. Так от, коли

Ви опиняєтесь на пустому пагорбі, Ви стаєте саме таким «шпилем».

Якщо ж Ви з якоїсь причини залишилися в поле один на один із грозою, сховайтеся в будь-якому можливому заглибленні у самому нижчому місці, яке найближче до Вас:

канавці, улоговинці або просто у найнижчому місці поля, сядьте навпочіпки та пригніть голову. Лежати на мокрій землі під час грози не рекомендується. Саме краще, що Ви можете зробити — це стати непомітними для блискавки: присісти, злитися зі стіною, стати якнайменше.

Не метушіться. Хоча дуже хочеться, від грози не потрібно бігти. Чим ширше Ваші кроки, тим небезпечніше для вас удар блискавки. Якщо пониження місцевості десь далі від того місця, де Вас раптом застала гроза (навіть не далеко), не біжіть туди, а повільно йдіть туди, схилившись як можна нижче, а краще – навприсядки. Ні в якому разі не варто пересуватися на велосипедах, мопедах і мотоциклах. Не варто навіть руками вести апарат, йдучи поряд. Вашого залізного коня краще покласти на землю або притулити до стіни і відійти від нього хоча б на пару метрів.

Уникайте води. Вода — відмінний провідник струму. Удар блискавки поширюється навколо водойми в радіусі 100 метрів. Нерідко вона б'є у береги. Тому не те що купатися, а навіть відпочивати біля води під час грози не можна. Але при цьому, мокрий одяг на людині служить добру службу, і якщо блискавка її зачепить, у нього є більше шансів вижити.

Намагайтеся сховатися. Безпечніше всього під час грози перебувати в приміщенні із громовідводом. Якщо гроза застала вас у місті, сховайтеся у магазини, під'їзді або на крайній випадок, перечекайте грозу під навісом у стіни будинку. Не страшно, якщо ви перебуваєте в автомобілі, тільки закрийте вікна. Ховаючись під деревами, не забувайте про те, що блискавка найчастіше попадає в найвищі з них (дуби, тополі, сосни). Тобто — чим менше деревце, під яким ви знайшли притулок, тим краще. Але, якщо це одиноке дерево (а тим більше – на пагорбі), то воно

Вас не захистить, а навпаки може притягнути блискавку. А ховатися від грози в лісі небезпечно. Мокре дерево проводить струм, та крім того, кора ураженого блискавкою дерева розлітається на десятки метрів навколо, може зачепити вас. Та і само дерево, або його чимала частина може впасти на людину. У квартирі чи у окремому будинку під час грози завжди зачиняйте вікна, вимикайте з сіті телевізори та антенні вводи. І ні в якому разі не залишайте телевізор у режимі «стенд бай». У кого є кабельне підключення до інтернету, краще витягнути з комп'ютера мережевий кабель, якщо підключення не оптоволоконне.

Остерігайтеся небезпечних предметів. Потрібно пам'ятати, що удар блискавки небезпечний не тільки тоді, коли гроза б'є безпосередньо в людину, але і коли б'є у предмети, що перебувають поруч. Тому не варто доторкатися до будь чого мокрого, залізного, електричного, тому що в такі речі блискавка б'є найчастіше. Не можна сидіти біля багаття, адже у нагрітого повітря провідність для блискавки значно більша. Дуже нерозумно перечікувати грозу біля лінії електропередач. Електрика в будь-якому виді притягує блискавку. Навіть перебуваючи біля стіни, на якій розташована будь яка антена, Ви дуже сильно ризикуєте викликати на себе удар з небес.

Найнебезпечнішою справою є спроби розмовляти під час грози мобільним телефоном. І навіть коли Ви не розмовляєте, небезпека не набагато менша, адже телефон все-рівно постійно зв'язується з вишкою мобільного зв'язку і при цьому є досить сильним магнітом для блискавок. Найкраще під час грози мобільники повністю вимикати. Не бійтеся здатися смішним або пропустити важливий дзвінок. Після удару блискавки це все

стане не важливим, тому подбайте про себе, а не про пустощі!

Будь які металеві деталі дуже привабливі для блискавки: годинники, ланцюжки, а особливо розкрита над головою парасолька — потенційні об'єкти для удару блискавки. А для такого виду блискавки – як кулькова, ці дрібниці взагалі є магнітами. Тому, такі речі, краще опустити на землю і відійти, парасольку теж скрутити і опустити пониже, тим більше, що як вже розповідалося, під час грози безпечніше намокнути, ніж бути сухим, або злегка забризканим краплями. Зрозуміло, що десь на полі не важко покласти годинник на землю і відійти на декілька метрів – його ніхто не забере. Серед населеного пункту так не зробиш (хтось підбере). Ідеальний варіант – покласти всі металеві предмети у сумочку, або поліетиленовий пакунок і тримати у опущеній руці (тільки не торкаючись землі).

Ні в якому разі не можна йти під час грози, тримаючи на плечах лопату, вила сапу або косу чи інший інструмент.

Кулькова (кульова) блискавка. Це різновид блискавки, який своєю формою нагадує кулю діаметром від 3 до 20 см. Дане явище спостерігається при сильних грозах, як правило, після багаторазових розрядів зі звичайними блискавками й випадання дощу, тобто носить вторинний характер. За останніми поглядами (точно ні кому не відомо) така блискавка являє собою згусток плазми, тобто іонізованого газу. Кульова блискавка може розігріватися, викликаючи вибух, або остигати, розпадатися й безшумно зникати. За даними вчених, температура

кульової блискавки може бути в межах від 100 до 1000 градусів С. Але при цьому люди, які зіштовхувалися з кульовими блискавками на відстані руки, украй рідко відзначали хоч якесь тепло, що виходило від них, хоча за логікою, вони повинні були одержати опіки. Така ж загадка і з масою: якою б блискавка не була розміру, вона важить не більше 5-7 грам. Поводження кульових блискавок непередбачуване. Вони відносяться до явищ, які з'являються коли хочуть, де хочуть і роблять — що хочуть. Вони можуть з'явитися навіть у ясну, сонячну погоду.

На відміну від звичайної блискавки, кульова далеко не завжди б'є миттєво і раптово. Вона може дуже повільно наблизитися, літати навколо і навіть не завжди «побажає» зачепити. Головне правило у разі появи біля Вас або неподалік від Вас кульової блискавки — будь те у квартирі чи на вулиці — не панікувати і не робити різких рухів. Ні у якому разі ні куди не тікайте! Блискавки дуже сприйнятливі до завихрень повітря, які ми створюємо на бігу та при інших, навіть не дуже різких рухах. Ці завихрення тягнуть блискавку за собою і вона Вас все одне наздожене. Відірватися від кульової блискавки можна тільки на машині (на мотоциклі навряд чи варто). Тому, при появі кульової блискавки поряд з Вами та навіть на деякій відстані, намагайтеся взагалі не рухатися. Тільки якщо на Вас, чи у Вас у руках є металеві предмети, потрібно дуже-дуже повільно зняти з себе все металеве та електронне (часи, плеєри, мобільники, тощо), дуже повільно поставити (не можна кидати) їх на землю чи підлогу, після того, так само дуже повільно відійти від цих предметів хоча б на півметра, знову ж таки самим повільним чином присісти і не рухатися, не махати руками, навіть не розмовляти. Взагалі те краще на неї не дивитися прямо, щоб не пошкодити очі у разі вибуху і головне тому, що кульова блискавка має деяку гіпнотичну дію. Та втрачати з поля зору її не слід (дивіться боковим зором).

Якщо кульова блискавка рухається таки на Вас, постарайтеся найповільнішим чином відійти з її шляху. Якщо ви перебуваєте у квартирі — підійдіть до вікна й відкрийте кватирку (теж вкрай повільно) і тоді блискавка можливо, навіть з великою часткою ймовірності, вилетить назовні. І ні в якому разі ніколи нічого не кидайте в кульову блискавку! Вона може або вдарити у відповідь або вибухнути, як граната, що невідворотно призведе до важких наслідків: опіки, травми, іноді втрата свідомості і зупинка серця, не кажучи вже про пошкодження майна.

У тому випадку, коли Ви навіть бачите, що Вам не вдається відійти від кульової блискавки і вона хоче Вас зачепити, все одне не тікайте, адже Ви тільки додасте їй енергії (це спрощено зазначено). Можливо, що навіть торкнувшись Вас, вона не завдасть Вам шкоди, або завдасть невелику шкоду. Бували випадки, коли блискавка випаровувала на руках людей металеві предмети (часи, браслети), навіть не завдавши опіків.

Якщо ж кульова блискавка чи не кульова зачепила когось і людина знепритомніла, то його необхідно перенести в добре провітрюване приміщення, тепло вкрити, зробити штучне дихання й обов'язково викликати швидку допомогу.

**Будьте розсудливі!
Бережіть себе, свої рідних і друзів!**